

Pravniški razgovori.

V.

V tretji številki „Pravnikovi“ oglasil se je velezaslužni slovenitelj nemških zakonov, g. Cigale, v zadevi, katere nujnost in potrebnost sem tudi jaz, če tudi le mimogrede, omenjal v svojem drugem razgovoru. Spodobi se, da se na prijazen poziv oglasimo slovenski pravniki, ker je stvar, ki jo je sprožil g. Cigale, sa nas silne važnosti.

Nove izdaje „občnega državljanskega zakonika“ v slovenskem prevodu nam je zelo potreba, ker je prva pošla in ker posebno mlajšim pravnikom zdaj že ni mogoče, preskrbeti si ta prepotrebni zakonik.

Meni se zdi ta zakonik sedaj, ko se zahteva slovensko uradovanje, posebno zaradi dosledne slovenske pravniške pisave, silno važen in potreben; kajti obširni ta zakonik obsega toliko pravniških pojmov in izrazov, da se ž njimi lahko shaja skoraj v vsem civilnem pravosodji. Občni državljanski zakonik v dovršeni slovenski prestavi bode nam temelj naše pisave, v kateri bomo potem lahko edini in dosledni.

Ravno zaradi tega pa, ker naj bode ta zakonik temelj slovenski pravni terminologiji in pisavi, treba je s pomnoženo natančnostjo in znanostjo urediti drugo izdajo. To je očitno, da prestava prve izdaje v jezikovnem oziru ni dovršena, da je slovenščina od tistega časa po obliki in pojmih zelo napredovala in da je toraj treba v jezikovni obliki skozi in skozi predelati prvo izdajo.

Temu delu ni in ne more biti kos posameznik, zato bode neizogibno potrebno sodelovanje več mož — kajti več glav več vidi. Slovenski pravniki in jezikoslovci naj rešijo to častno nalogo po skupnem posvetovanju in presojevanju vsakega posameznega zakonitega pojma.

Mislil bode kdo: stvar ni tako lahka, nastale bodo razun drugih težav formalne zapreke, kajti avtentična izdaja „občn. drž. zakonika“ je res nemški izvornik, vendar pa je izdaja v slovenščini tudi uradna prestava izvornika, in vsaka, če tudi le neznatna jezikovna sprememba te izdaje zgoditi se mora uradnim potom.

To je resnično, a po mojem mnenju zaukaže pravosodno ministerstvo v svojem delokrogu lahko tako revizijo ter proglasi potem dotično novo izdajo za uradno. Mogoče je edino le tem potom izvršiti to važno, za slovensko uradovanje silno potrebno delo.

Cigaletov, na sedanjo dovršeno slovenščino oprti novi prevod naj bode podlaga onemu skupnemu posvetovanju in presojanju v to poklicanih veščakov.

Glede poskusov, katere nam podaja g. Cigale v „Pravniku“, opomnim, da kažejo v obče prav dobro prestavo nemškega izvirnika in lahko se bode toraj na tej podlagi presojal in sklepalo.

O nekaterih izrazih izreči hočem svoje mnenje pozneje, najprej pa navedem za poskus, kako bi jaz slovenil sledeča dva paragrafa:

§ 202.

„Kdor svojo nepripravnost za varuha prikriva, kakor tudi sodišče, katero vedoma imenuje varuha po zakonu nepripravnega, odgovarja za vso maloletniku iz tega izvirajočo škodo in odhajajočo korist.“

§ 302.

„Več posebnih reči skup, katere se smatrajo za eno reč in znamenjujejo s skupnim imenom, stvarja skupnost reči in se šteje za celotino.“

Za nemški „verhehlen“ v § 202. rabi g. Cigale „zamolči“, jaz nasvetujem „prikriva“, kajti zamolčati ne izraža dovolj tega, kar označuje zakonodajalec z besedo „verhehlen“.

„Entstandenen Schaden und entgangenen Nutzen“ sloveni g. Cigale: „za vso škodo, ki jo ima maloletnik iz tega, in za korist, katera mu je odšla“, jaz predlagam: „iz tega izvirajočo škodo in odhajajočo korist“ ker mislim, da se stem deležnikom boljše izraža pomen izvirnikov, tudi se mi ne zdi dobro, da g. Cigale rabi enkrat sedanji čas „ima“, drugič pa pretekli čas „odšla“.

V § 302. sloveni g. Cigale nemški „pflegen“ posebej, akoravno se v slovenščini z nedovršeno obliko „smatrajo“

in „zaznamenujejo“ pomen izvirnikov najboljše pogodi; „macht aus“ sloveni g. Cigale z besedo „sestavlja“, jaz „stvarja“.

O izrazu „občni državljanski zakonik“ sem istega mnenja, katerega je izrazilo „Pravnikovo“ uredništvo v svoji opombi; „bürgerliches Gesetzbuch“ se ne izvaja iz „Burg“, „Burgrecht“, temveč pomeni „die für alle Staatsbürger verbindlichen Gesetze“, tedaj zakone, veljajoče za vse državljane, kar sledi jasno iz § 4.

„Zakon“ za „Gesetz“ je nepogojno rabiti; isto tako pa bi jaz tudi za „Ehe“ obdržal v Slovencih vkoreninjeni stari izraz „zakon“ in ne moti me reči: „zákoni določajo, kako se sklepajo zakóni“; kajti iz povdarka (med ljudstvom se govori: „zakóni se sklepajo, iz tega zakóna ni otrok, zakónski zadržek) in skupnega pomena se loči lahko pomen teh izrazov. Sicer pa imajo tudi Nemci za razne pojme eno in isto besedo, n. pr.: „Auflage“ (natis) in „Auflage“ (naklada); „Schuld“ (krivda) in „Schuld“ (dolg), „Wechsel“ i. t. d.

„Podstat“ za „Substanz“ ni rabiti; tudi „bistvo“, „bitnost“ ne izraža pravega pomena: ako se že hoče in mora sloveniti, rabiti je najboljše izraz „tvarina“, kajti „Substanz“ pomenja „stvar oziroma nje tvarino“ (res) v nasprotju s pravico užitka na njej (jus in re).

G. Cigale rabi za „Verlassenschaft“ „ostalina“, za „Erblasser“ pa „zapustnik“; jaz bi zaradi doslednosti tudi za „Verlassenschaft“ rabil „zapuščina“, ker je izraz vdomačen in tudi dober.

Enako vdomačen in dober je tudi izraz „pogoj“ za „Bedingung“; jaz bi ga pustil mesto „uвет“.

Izraz „zastarelost“ za „Verjährung“ se ne more sprejeti iz razlogov, katere je navedlo Pravnikovo uredništvo.

Ne trdim, da je to, kar navajam jaz, proti zaslužnemu gospodu Cigale-tu, gotovo boljše in pravilnejše, o tem gre razsojati drugim, mnenja pa sem, da je tako pravilnejše.

Ponavljam pa še enkrat, da tega silno važnega dela ni izročiti v ene roke, temveč da je za to treba skupnega posvetovanja in presojevanja.

Dr. K.
